

забравиле, че едва-ли една десета частъ отъ българския народъ би се сжгласилъ въ онова врѣме да станжтъ нѣ-какви догматически или вжнкашни (форменни) измѣнявания въ вѣра-та му, а останали-тѣ българе, които се не сжгласжтъ, които неприяематъ да се преобразува вѣра-та, които щжтъ да искжтъ да си остане каквато си е, нема сжмнѣ-вание, щѣхж да се отдѣлжтъ отъ пжрви-тѣ и, може-би, пакъ подъ духовна-та властъ на гржци-тѣ да останжтъ. Както и да е, явихж се хора съ твжрда и непоколебима воля, та йоще въ зародиша ѳ почти задушихж тая убий-ственна и гибелна за българския народъ мисжль. За всич-ко това, голѣмо благодарство се дължи на Гавр. Кржстѳо-вичъ и на екзарха Антимъ, както и на други йоще нѣкои родолюбиви хора.

Новоучрѣдена-та Бжлгарска Екзархия бѣше като тжрнѣ въ очи-тѣ на нѣкои турски министри и джржавни хора, а най-вече на Мидхатъ паша и Халилъ-Шерифъ паша; тѣ не можѣхж да глѣджтъ сжединенъ бжлгарския народъ, чрезъ Черкова-та си, та не преставахж да чинжтъ разни сплетни за обезславяние-то, посрамявание-то и понижава-ние-то на Бжлгарска-та Екзархия прѣдъ правителство-то и прѣдъ свѣта. За прокарвание на замисли-тѣ си, тѣ намѣ-рихж хора между нѣкои отъ бжлгарски-тѣ пжрвенци, меж-ду нѣкои отъ ония, които сж се грижили и радиле за осж-ществявание-то на Бжлгарска-та Черкова, които, за стари ядове, враждувахж тайно на другаре-тѣ си и готови бѣхж да извжршжтъ всичко непростително. Захванахж се явни нападания; повдигнахж се расправии и въ печата, — едни нападахж екзарха, нѣкои владици и пжрвенци, а други ги бранехж. Бжлгарски-тѣ владици и пжрвенци се раздѣлихж на двѣ страни, които една друга тежко се хулахж, люто се нападахж и клеветехж. Една-та страна, която се нари-чаше *свободолюбива, народна*, а хора-та ѳ — *народни или червени*, нападнаше друга-та, която наричаше *чорбаджийска* или *бѣла* ⁽⁷³⁾, — въ сжщностъ, тя бѣше *умѣренна*. Много врѣме се продължавахж тия препирни и расправии — за

⁽⁷³⁾ На чело на *червени-тѣ* бѣше Дръ Ст. Чомаковъ, а на чело на *бѣли-тѣ* бѣше Гаврийлъ Кржстѳовичъ. По-лични-тѣ привжрженици на Чомакова бѣхж: Ге-орги Чалжоглу, Тодоръ Икономовъ, пловдивский владика Панаретъ и още мнозина отъ младежи-тѣ, а ония на Кржстѳовича бѣхж: Хаджи-Иванчо Пенчовичъ, Нико-лай Михайловски, Марко Д. Балабановъ и тжрновский владика Иларѳонъ. Пжрви-тѣ си служехж съ вѣстника *Македония* (издаванъ отъ Петко Р. Славейковъ), а вто-